
AICON LAB

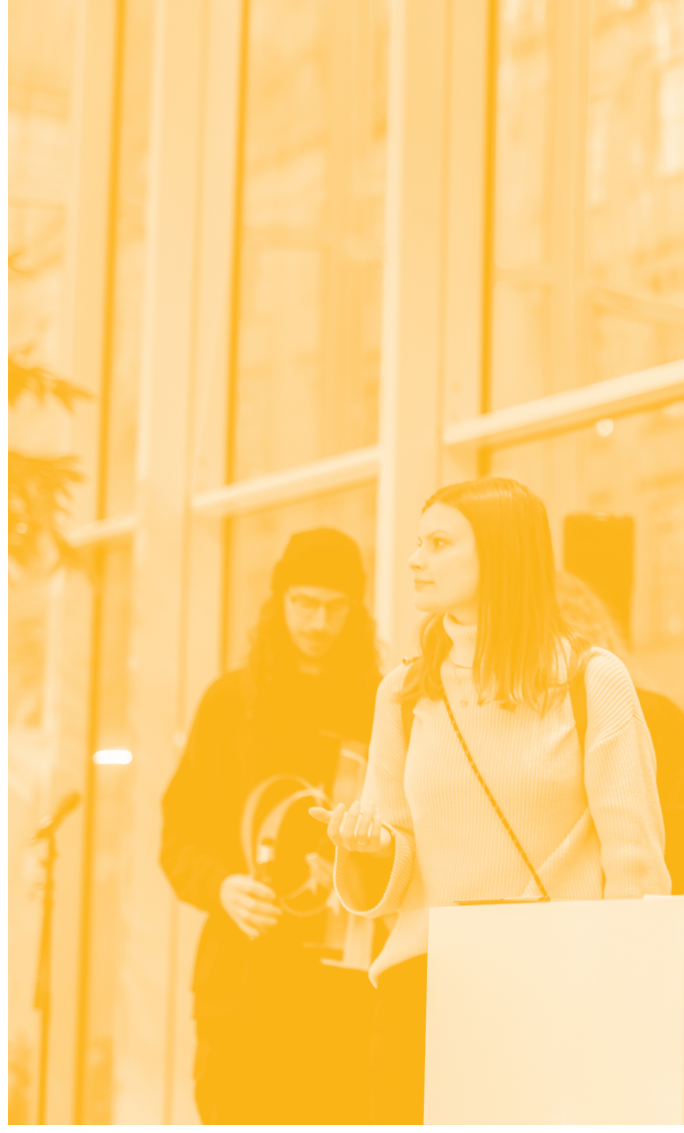
VONK

De cover van deze zine is tot stand gekomen door het trainen van een AI model op ingezoomde details uit de foto's die werden gemaakt tijdens de opening van AICON Lab eind 2023.

Fotografie: Alexander Santos Lima

Grafisch ontwerp: Peim van der Sloot en Marnix Postma

Welkom bij AICON Lab

Nog voordat AI zo'n gigantische publieke vlucht nam, werden we benaderd door professor Moniek Buijzen van Erasmus Universiteit Rotterdam. Of we niet eens wilden nadenken over een kunstwerk, over kunstmatige intelligentie en de sociale implicaties daarvan...?

Zoals gebruikelijk in onze praktijk begon het project met gedegen veldonderzoek. De stad in, de buurt, de wijk.

Tijdens de vele ontmoetingen met Rotterdammers kwamen meerdere kwesties naar boven. Een kleine greep: privacy! vooroordelen! arbeidsmarkt! digitale geletterdheid! 'Een kunstwerk' creëren zou niet afdoende zijn om al die verschillende thema's aan bod te laten komen. We besloten tot een expositie met meerdere werken van meerdere makers die gedurende een half jaar te zien waren bij AICON Lab. Op een van de meest toegankelijke plekken denkbaar: een huis van de stad, het gemeentehuis. Bij innovatiecentrum VONK vonden we een bevlogen team met dezelfde missie als #teamAICON: in gezamenlijkheid de betekenis van technologische ontwikkelingen in de stad onderzoeken.

AICON Lab werd het toneel voor ontmoeting. Een expositie om te kijken en te beleven. Kinderen die met schoolbussen vol workshops

kwamen volgen, bewoners die een kijkje kwamen nemen, colleges die te midden van de kunstwerken werden gegeven, rondleidingen voor delegaties uit het buitenland, binnenlopers die toevallig in het gemeentehuis moesten zijn, hogescholen en andere universiteiten die bijeenkomsten organiseerden en nog veel meer. Heel veel meer. De getoonde kunstwerken vormden aanleiding tot dialoog (soms pittige discussies), uitwisseling van ervaring en kennis, experiment en inspiratie. Inspiratie om met elkaar in gesprek te blijven, elkaar te blijven vinden. Precies wat een samenleving nodig heeft.

De zes maanden zijn voorbij gevlogen. We zijn natuurlijk nog lang niet uitgepraat over deze relevante onderwerpen die ons allemaal aangaan. Dus laten we dat vooral blijven doen. Net als de gevestigde instituten Erasmus Universiteit en de gemeente Rotterdam/VONK, die de handschoen hebben opgepakt. Wij van Team Kallenbach zeggen uit de grond van ons hart: jullie worden enorm bedankt! Wordt vervolgd...

Team Kallenbach

“

*De meester blijft
bestaan want
een robot heeft
echt geen humor*

”

Kilo-girls – Julia Lutteijn

HET IS DE KUNST OM JE NIET TE VERZETTEN, MAAR RUIMTE TE ZOEKEN

INTERVIEW MET GERARD EN MIJKE VAN VONK

Innovatiecentrum VONK, onderdeel van gemeente Rotterdam, is een open leeromgeving van en voor vernieuwers. Hier wordt samen met hun innovatienetwerk de betekenis van de technologische ontwikkelingen voor de stad verkend. We zijn in gesprek met twee van de oprichters van VONK: ecosysteem manager Mijke Kolbrink en Gerard Nijboer, procesmanager innovatie.

Waarom doe je wat je doet?

Mijke: Binnen een grote organisatie als een gemeente heb je processen, afspraken en rollen nodig. Soms zit dat samenwerking of verandering in de weg. Mensen zouden moeten samenwerken, maar dat gebeurt niet zo vaak of zo gemakkelijk als we zouden willen. We moeten anders leren werken, in de stad en met de stad. Bij VONK wordt daar ruimte voor gecreëerd. Dat besef is er, maar verandering kost tijd. Tijd en ruimte. Bij VONK is er ruimte om de vonkjes op te zoeken en die over te laten slaan, waarna het vuur gaat branden. Ook zijn we heel erg gericht op intrinsieke motivatie; iedereen is zeer gepassioneerd bezig met het werk. Die passie heb ik ook; als ik samenwerkingen in gang kan zetten met mensen, dan krijg ik daar energie van. De rekensom wordt dan $1 + 1 = 3$. Dat werkt hartstikke aanstekelijk.

Hoe is VONK eigenlijk ontstaan?

Gerard: De energie voor verandering broeide al een tijd. Destijds zat er een klein team bij het Digitaal Experimenteercentrum, in een ander pand. Van daaruit is in 2020 VONK ontstaan. We begonnen met een klein team, aangevuld met trainees, researchers in residence en externe onderzoekers. Allemaal zeer betrokken mensen met een gedeelde visie.

Hoe verhoudt een innovatiecentrum zich tot een grote instelling als 'de gemeente', wat gebeurt er concreet met de resultaten van jullie werk?

Gerard: Een grote organisatie als een gemeente heeft een zekere inertie; een functionele traagheid. Dat moet ook, want die behoedzaamheid is nodig als je zo'n grote verantwoordelijkheid draagt. Het is de kunst om je niet te verzetten

binnen een dergelijke context, maar de ruimte te vinden om te manoeuvreren. Als kennis- en leercentrum VONK faciliteren wij de rest van de organisatie en daarbuiten, als het gaat om het delen van bevindingen. Wij hoeven in die zin geen '10 kilo aan resultaten' op te leveren. Bij ons gaat het om exploreren, verder kijken dan de gemeente. Hoeft het niet altijd zo binnen afgebakende kaders.

Mijke: Wij zitten als VONK formeel bij het interne organisatiedeel, net als bijvoorbeeld HR of ICT. Maar wij zijn complexer omdat we op innovatie zitten, bevinden ons meer in de periferie en vormen een brug naar buiten toe. Daarin zit 'm ook de waarde van innoveren: samenwerkingen uitproberen. Kennis en kunde van buiten waarderen we heel erg: andere organisaties, andere educatiesystemen. Zo leren we van elkaar door te experimenteren. Een mooi voorbeeld hiervan is de samenwerking met AICON Lab. Er zijn veel overeenkomsten tussen een gemeente en een universiteit. Twee grote, complexe organisaties met verschillende clusters die in de kern voor dezelfde opgaven staan. Door een samenwerking aan te gaan met een andere early adaptor, buiten gebaande paden om, hopen we dwars door al die clusters heen te sijpelen.

Waarom besloten jullie tot een samenwerking met AICON Lab?

Gerard: We hadden al ontwikkelingen op AI gebied op de agenda, dus daar wilden we iets mee. We waren op zoek naar partnerships, en dit kwam precies op het juiste moment langs. AICON Lab past goed bij ons vertrekpunt. Iets wat niets te maken heeft met de engineering kant van AI, maar met de beleving ervan. Het beleven, de onderdompeling, daar sloot AICON Lab heel mooi aan. Het vinden van nieuwe mogelijkheden is ook onze core business.

Mijke: De manier waarop Moniek Buijzen van de Erasmus Universiteit haar missie verwoordde past precies bij de missie van VONK. Op een laagdrempelige manier de dialoog aangaan met de stad, buiten de gebaande paden om.

Welk werk bij AICON Lab spreekt je het meeste aan en waarom?

Mijke: *Tears in the Rain*. Die interactie werkt heel erg goed. Ik heb veel bezoekers gezien die hier heel positief op reageerden en er ook echt even mee bezig waren. De manier waarop deze installatie is ingericht wekt meteen nieuwsgierigheid.

Gerard: Mag ik er ook drie noemen? Dan begin ik met *The Perfect Dot*. Vind het enorm fascinerend hoe je één instructie geeft en dat de uitkomsten dan iedere dag weer anders zijn. Maar *Terms & Conditions* is in al z'n eenvoud ook geniaal. Kreeg ook ernstig de behoefte om meteen die vingervorm te zetten, mooi intuïtief. En dan *Future Jobs*. Dat werk is meteen een aanleiding voor de bezoeker om de eigen fantasie los te laten en aan te zetten tot nadenken over de impact van AI op de banen van nu en de toekomst.

Welke rol speelt AI in jouw huidige praktijk?

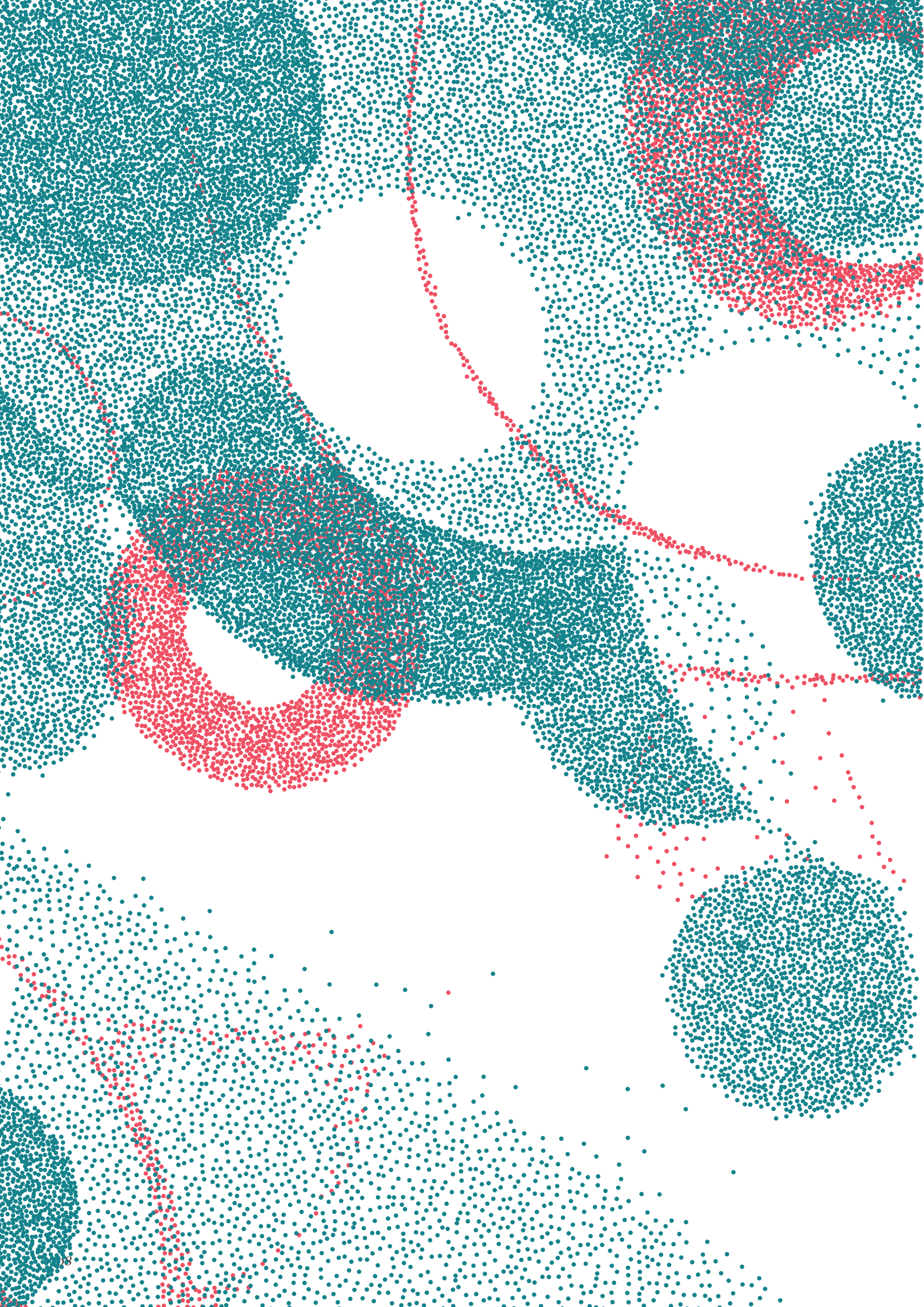
Gerard: AI is mijn werkpraktijk. Faciliteren, programmeren, experimenteren en onder de aandacht brengen binnen de organisatie. Wettelijk gezien kunnen we eind van dit jaar binnen de gemeente over tot

daadwerkelijke implementatie ervan in diverse bedrijfsvoeringsprocessen.

Wat inspireerde jou bij AICON Lab?

Mijke: Ik vond het mooi om mensen ermee bezig te zien. De kunstwerken vormden een fijne gespreksstarter, inspirerend om dat te zien. Het waren stuk voor stuk 'boundary objects': objecten die voor iedereen iets anders kunnen betekenen en uitdagen om daar een gesprek over te voeren. Zo begrijpen we elkaars leefwereld beter en dat is hard nodig. Dat gesprek stimuleren we in VONK en dat is zeker gelukt met deze tentoonstelling, precies waar we op hoopten.

Tears in the Rain

Team AICON & ChatGPT & Dall-E

Tears in the Rain bevaart hedendaagse transparantie, openbaarheid, privacy en dataverzameling. De installatie wordt vormgegeven door menselijke input. Via microfoons die opnemen wat er wordt gezegd in het gemeentehuis, maar ook in deze ruimte, wordt een visuele vertaling getoond: een synergie tussen menselijke expressie en kunstmatige intelligentie, waarbij iedere Tear in the Rain een verhaal vertelt en bijdraagt aan een collectief kunstwerk.

Audio - Transcriptie - Prompts - Beeldgeneratie - Audio - Transcriptie - Prompts - Beeldgeneratie - Audio - Transcriptie - Prompts - Beeldgeneratie - Audio - Transcriptie - Prompts - Beeldgeneratie - Audio - Transcriptie - Prompts - Beeldgeneratie - Audio - Transcriptie - Prompts - Beeldgeneratie

AICON Lab. Is het kunst? Is het wetenschap? Is het sociale participatie? AICON Lab is het allemaal – en meer.

Sinds twee jaar onderzoeken we met AICON de impact van AI in de samenleving. Niet wij als wetenschappers alleen, maar samen met kunstenaars en bewoners van Rotterdam. De ontwikkelingen gaan ons namelijk allemaal aan, als samenleving. Bewust creëren we de ruimte voor al die verschillende stemmen.

AICON, van oorsprong bedoeld als één project, groeide organisch uit tot een beweging. Een beweging van gelijkgestemden die elkaar willen ontmoeten om de dialoog aan te gaan. De gesprekken te voeren die gevoerd moeten worden. Elkaar te bevragen, kritisch durven te zijn. De kansen te zien, maar ook de risico's. AICON werd vloeibaar. Uit dat ene project kwam een ander project voort, sloten meer en meer partners zich aan. Van grote instituten tot organisaties, van instellingen tot individuen. Achter de schermen groeide en bloeide AICON door tot een wijdvertakt netwerk dat elkaar vond op uiteenlopende locaties met uiteenlopende activiteiten.

Pleisterplaats

En dan dient zich het moment aan om een meer structurele plek te creëren. Om de transdisciplinaire samenwerkingen te laten zien en ervaren. Ter inspiratie, ontmoeting en kruisbestuiving. Geen eindstation, maar een pleisterplaats tijdens de reis die AICON heet. Een tussenstop voor langere tijd, op een toegankelijke plek. Waar de hele stad iedere dag zo kan binnenlopen. In VONK vond AICON de ideale partner, de ideale plek. Toegankelijk voor alle Rotterdammers, zonder kaartje, zonder pas, zonder reservering of timeslot.

Deze pleisterplaats, in hartje stad, noemden we AICON Lab. Een plek waar naar hartenlust kan worden verkend en geëxperimenteerd, met elkaar en voor elkaar. Waar mensen met allerlei achtergronden, talenten en perspectieven bij elkaar komen. Iedereen doet mee.

En dat moet ook. Bezig zijn met de integratie van AI in onze samenleving betekent alle hens aan

dek. Artificiële intelligentie is geen toekomstmuziek, het is er al, hier en nu, overal om ons heen. Met ongekende mogelijkheden en gigantische gevaren. En als we iets nu al zien gebeuren, is dat die kansen en risico's niet gelijk zijn verdeeld over de samenleving. Daarom is het zo ongelooflijk belangrijk dat we allemaal meedoen, meedenken, meepraten, over wat we samen belangrijk vinden, hoe we de wereld willen vormgeven. En te zorgen dat iedereen kan profiteren van de mogelijkheden, terwijl we de risico's aan het licht brengen. Making all minds matter.

Erasmiaans onconventioneel

De manier waarop we dit proberen te doen is de Erasmiaanse manier: 'ondernemend, innovatief en vanuit de diversiteit van achtergronden en opvattingen, altijd verbindend en in samenwerking, actiegericht *en waar nodig onconventioneel en met lef.*' Als een van de drie Erasmus Professoren draag ik die missie van de Erasmus Universiteit uit, breng ik de 'Erasmiaanse waarden' in de praktijk, op de Erasmiaanse manier.

En dat is precies wat we doen met AICON en AICON Lab. Onconventioneel en met lef dus. Er is inderdaad lef voor nodig, van alle betrokkenen. Met open vizier uit je comfortzone stappen, durven loslaten van labels, van vragen als: ja maar wat is het dan precies? Kunst? Wetenschap? Participatie? Er is lef nodig, ook van de instituties die als conventioneel bekend staan: een universiteit, een gemeente, een kunstfonds. Lef om te investeren in het onconventionele.

Verbinding

En daar, op dat snijvlak tussen kunst, wetenschap en samenleving, ontstaat een waarachtige verbinding. Grensoverschrijdend - een beladen woord, maar nu eens met een positieve invulling. Verbinding over en dwars door kaders, muren en systemen heen. Zo verschrikkelijk nodig in deze tijd.

Een van mijn mooiste bevindingen van AICON Lab: iedere partner stopt er iets in én haalt er iets uit. En dat mag en kan voor iedereen net weer anders zijn. Juist die open insteek zet aan tot denken en nodigt uit tot deelname. Een breed scala aan geïnteresseerde partijen haakte dan

ook aan bij AICON Lab, vanuit de universiteit, de gemeente en daarbuiten. De activiteiten liepen uiteen van workshops voor basisschoolkinderen tot colleges voor universitaire studenten, bijeenkomsten voor ambtenaren, rondleidingen voor Rotterdammers, installaties van Amsterdamse hogeschoolstudenten, werken van lokale

kunstenaars en nog heel veel meer. Allemaal met een ander perspectief, een andere manier van deelnemen, maar allemaal belangrijk. *All minds matter, every voice counts*. Bedankt voor je eigen unieke deelname aan AICON Lab.

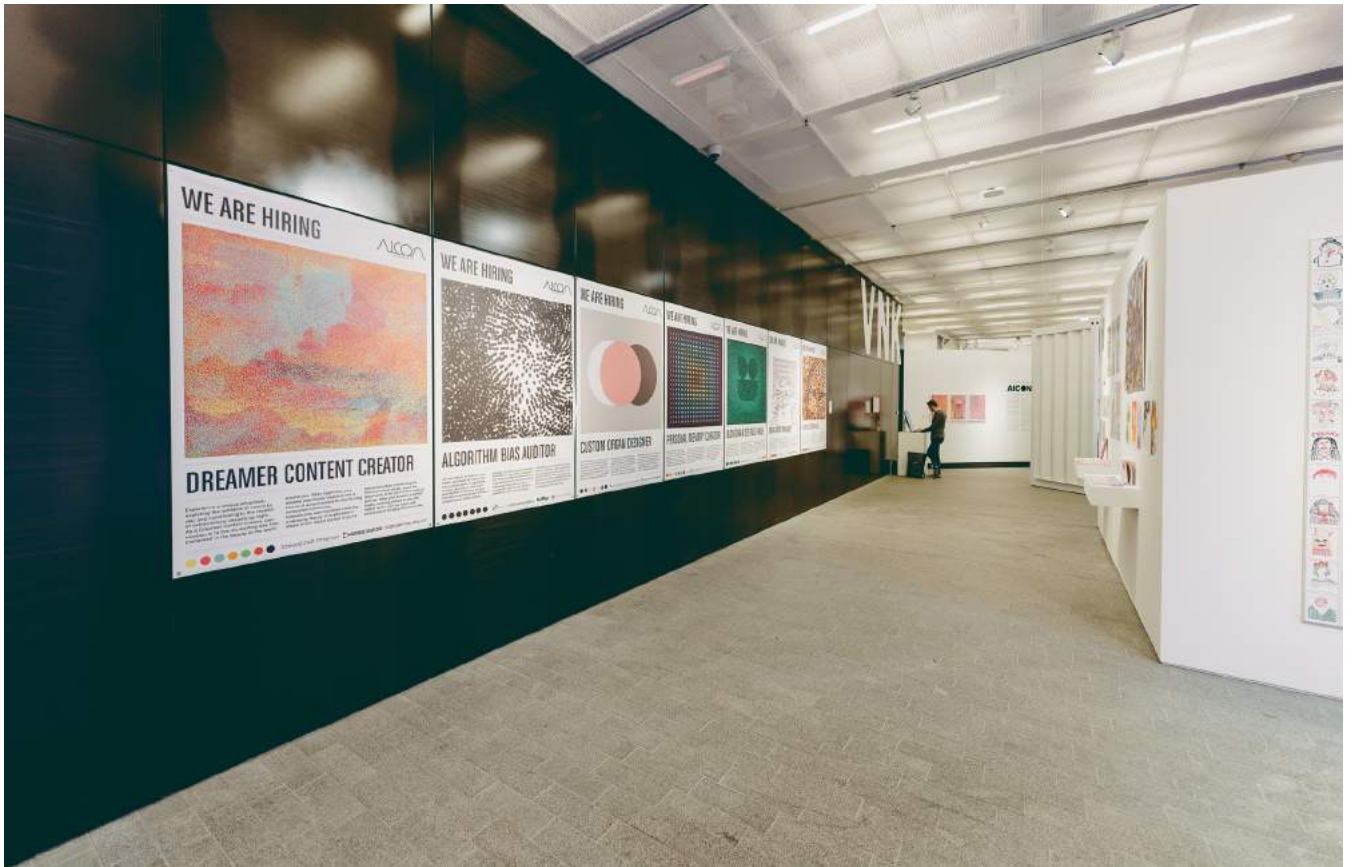
Moniek Buijzen

Terms & Conditions
Peim van der Sloot

Welkom bij AICON Lab. Alvorens de ruimte te betreden, dient men in te stemmen met de Algemene Voorwaarden. Akkoord geven is uitsluitend mogelijk door persoonlijk te ondertekenen met een vingerafdruk. Gelieve kennis te nemen van de volledige inhoud.

“

Ik kwam er pas later achter dat dit helemaal geen echte banen zijn!

”

VAN CULTUUR NAAR INNOVATIE: JELLE SEINEN OVER ZIJN TRAINEESHIP EN DE IMPACT VAN AICON LAB

Jelle Seinen, zelf afkomstig uit de culturele sector, volgt ten tijde van de installatie van AICON Lab een traineeship bij gemeente Rotterdam om te onderzoeken of hij binnen deze context een verschil kan maken. De start van Jelle's traineeship viel samen met het prille begin van AICON Lab bij VONK waardoor hij zeer nauw betrokken was.

Wat is jouw persoonlijke visie op een transdisciplinaire samenwerking zoals bij AICON Lab?

Ik zie AICON Lab echt als een unieke plek waar gemeente, universiteit en kunstenaars samenkomen. Tijdens de opening was dit heel duidelijk te merken, met alle verschillende doelgroepen die aanwezig waren. De mix van mensen met een verschillende achtergrond had een positieve sfeer en ik denk dat ze elkaar in de toekomst goed kunnen ondersteunen. Met het oog op het groeiende belang van AI, dat ons allemaal zal beïnvloeden, bieden de verschillende invalshoeken van deze groepen veel mogelijkheden om van elkaar te leren.

Wat sprak je het meeste aan bij de samenwerking met AICON Lab?

Het werken met het AICON-team was supertof en leerzaam voor mij. Ik heb tijdens deze samenwerking nieuwe en enthousiaste mensen ontmoet die echt willen bijdragen aan een geweldige expositie. Het geduld en de vastberadenheid van team leads Annemiek en Nanna waardeer ik enorm. Ze hebben echt alles gegeven om deze expositie tot een succes te maken.

Wat vond je de grootste uitdaging?

Een van de grootste uitdagingen is om een creatieve organisatie te betrekken bij een overheidsinstantie. Creatieve organisaties kunnen doorgaans veel sneller schakelen dan overheidsorganisaties, wat het soms moeilijk maakt om aan hun wensen te voldoen.

Welke learning(s) neem je zelf mee naar de toekomst?

Als producent binnen een overheidsorganisatie heb ik gemerkt dat er vaak al ver vooruit concrete beslissingen moeten worden genomen om mogelijke problemen en vertragingen te voorkomen. Beslissingen gaan vaak over meerdere afdelingen. Het is een grote organisatie die daarom niet zo snel kan schakelen, dat is even wennen.

Wat is je favoriete werk bij AICON Lab?

Een van mijn favoriete installaties is *The Perfect Dot*. Het blijft boeiend om af en toe terug te komen en te zien welke nieuwe Dots er zijn gegenereerd door de oneindige creativiteit van AI. Het perspectief van de AI-generator op het concept van een 'perfect Dot' blijft keer op keer verbazingwekkend.

Tot slot: heb je nog een vraag/suggestie die je kwijt wil?

Hoe kunnen we de continuïteit van de expositie waarborgen? Net zoals bij *The Perfect Dot* is het ideaal als er voortdurend verandering is. Op die manier blijft de omgeving vertrouwd aanvoelen, maar kan de bezoeker toch steeds iets nieuws ontdekken. Hopelijk gaat de expositie op reis, dan kunnen meer bezoekers in aanraking komen met deze relevante onderwerpen.

The Perfect Dot gegeneerd op 22-09-2023

“

*Ik had er nooit
over nagedacht
dat het vooral
mannen zijn die
programmeren*

”

Opening AICON LAB

Als kunstenaar vind ik het belangrijk om me ook in mijn werkpraktijk te verhouden tot de samenleving. Toen ik werd gevraagd om mee te doen aan AICON was ik zelf net bezig met het experimenteren met AI en de betekenis daarvan voor mij als kunstenaar. Door aan te sluiten bij het team van AICON konden we samen verder onderzoek doen.

Daarbij was het voor mij als maker belangrijk om ook dicht bij mijn eigen praktijk te blijven. Het uitgangspunt van mijn werk is de stip. De beroemde - of beruchte - stip die in een galerie of op een kunstbeurs wordt geplakt naast het werk als het verkocht is. Dit kenmerkende rode ronde stickertje (of eigenlijk heel veel daarvan) heb ik ook gebruikt bij het ontwikkelen van de workshop Stadsgezichten / Portraits of the City. Tijdens deze workshop maakten deelnemers uit allerlei verschillende gelederen van de samenleving - van groepen jongeren, studenten, basisschoolleerlingen, lokale ondernemers, etc. etc. - een zelfportret op basis van een foto waar AI een stippenportret van genereerde waar men offline mee aan de slag kon door zelf keuzes te maken met het plakken van stickers en zo hun unieke zelfportret konden maken. Een co-creatie tussen menselijke en kunstmatige intelligentie. Om zoveel mogelijk diverse Rotterdammers te bereiken hebben we deze workshops op meerdere plekken georganiseerd (o.a. buurthuizen, op scholen, universiteit, bij organisaties) met Rotterdam-Zuid als startpunt. Tijdens de maakprocessen werden heel veel gesprekken gevoerd en vragen gesteld. We beschouwden het project als proeftuin om kennis, creativiteit, betrokkenheid en begrip te bevorderen - allemaal nodig om de kaders te bepalen hoe AI ten goede kan komen aan mens en maatschappij én de potentiële risico's te adresseren.

Vanuit de input en inspiratie van deze workshops ben ik samen met het team, waaronder ook AI experts van TU Delft, en gebruikmakend van verschillende kunstmatige intelligentie programma's, van start gegaan met het ontwikkelen van concepten voor meerdere kunstwerken en installaties. Parallel hieraan is er onderzocht welke partners en welke expositie locatie hier het beste bij zou passen, waar we de beoogde doelgroepen kunnen bereiken en waar de mogelijkheid zou zijn om uitwisseling en kruisbestuiving te

bewerkstelligen tussen wetenschappers, kunstenaars en bewoners.

Om nog meer diversiteit te waarborgen is er in gezamenlijkheid besloten om meerdere kunstenaars een podium te bieden bij deze expositie. Julia Luteijn, Chaline Bang, Enrique Gutierrez en Marnix Postma maakten allemaal prachtige werken over belangrijke onderwerpen zoals dat we er voor moeten waken dat vooroordelen in de samenleving niet naadloos worden overgenomen door technologieën die we creëren, de vervaging van identiteit terwijl we kijken naar schermen of wordt er aandacht gevraagd voor het behouden en vieren van inheemse culturen in het digitale tijdperk.

Bij AICON Lab kwam alles samen: kunst, onderzoek, experiment, dialoog en maatschappij. Er hebben heel veel gesprekken plaatsgevonden; binnen het team maar ook met bezoekers. Tijdens het maakproces werden we allemaal uitgedaagd om uit onze comfort zone te stappen; op een andere manier na te denken over concepten, aannames en werkprocessen. Om elkaar te vinden, ook als we soms vanuit ons eigen perspectief verschillend tegen iets aankijken. Maar door de ruimte om te experimenteren, binnen een samenwerkingsverband met ervaren programmeurs en sociale wetenschappers, vond ik inspiratie om vanuit andere perspectieven te kijken naar mijn rol als kunstenaar binnen de samenleving. Dit is tot uiting gekomen in de werken die te zien waren bij AICON Lab, maar ook daarbuiten. De wisselwerking en kruisbestuiving zijn dan ook heel waardevol geweest. Voor de toekomst: graag meer minder voor de hand liggende samenwerkingen!

Een van mijn favoriete werken is *The Perfect Dot*, waarbij elke dag een afbeelding gegenereerd wordt met behulp van Dall-e met de opdracht "een perfecte punt" te genereren. Dit beeld wordt geüpload naar de website en geprint. De punt representeert de perceptie van perfectie door de machine en toont daarmee het vermogen van AI om data te analyseren en interpreteren. Via dit project wordt de definitie van perfectie bevraagd, en worden potentiële verschillen tussen menselijke en machinale percepties blootgelegd.

Daarnaast vind ik *Future Jobs* zeer geslaagd. Met behulp van AI hebben we ons voorgesteld hoe banen er in de toekomst uit kunnen zien en wat er nodig zou zijn om ze uit te voeren. Sommige lijken nu al te bestaan, terwijl andere aanvoelen als science fiction. Met de snelle ontwikkeling van AI, hoe lang duurt het nog voordat ze allemaal werkelijkheid worden?

De bijdragen van Julia, Enrique en Marnix vind ik ook heel bijzonder, omdat ze ieder op een hele interessante manier omgaan met de technologische ontwikkelingen binnen AI.

En uiteraard *Portraits of the City*, het kunstwerk dat centraal stond tijdens de tentoonstelling. Het is een werk ontstaan uit een heel klein idee, maar dat een totaal eigen leven is gaan leiden, die vele onverwachte wendingen nam, met bijdragen van een hele grote diverse groep mensen, zowel in het maken van het werk als de deelnemers van de workshops. En is daardoor een verrassend co-creatie kunstwerk geworden die de stad Rotterdam op weer een heel andere manier een gezicht geeft.

Collective Consciousness — Peim van der Sloot

Subliminal Spell — Peim van der Sloot

“

*Moet ik m'n
vingerafdruk
zetten met
bloed...?*

”

Vestigio: Haunted Datasets
Enrique Gutierrez

Dit werk maakt deel uit van een groter project en recreëert en speculeert over het verleden, heden en de toekomst van inheemse culturen die verloren zijn gegaan door kolonialisme en moderne assimilatie. In dit werk onderzoekt de kunstenaar het idee dat het trainen van generatieve AI-modellen met real-world data over meso-Amerikaanse culturen en hun koloniale ondergang de geesten zou wekken die in die data leven als schaduwen van hun vroegere zelf. Deze spookachtige visioenen herinneren ons aan de verwoestende impact van het kolonialisme en het belang van het behouden en vieren van inheemse culturen in het digitale tijdperk.

In de wereld van het moderne onderwijs wordt technologie steeds meer gezien als een krachtig instrument om de onderwijskwaliteit te verbeteren. Als een student die dagelijks wordt blootgesteld aan de opkomende technologische trends, voel ik de impact van deze veranderingen op mijn onderwijservaring. Een opvallend voorbeeld van deze technologische verschuiving is ChatGPT, een geavanceerd taalmodel dat wordt ingezet voor verschillende educatieve doeleinden, zoals ondersteuning bij leren, begeleiding bij onderzoek en het versterken van schrijfvaardigheden. Mijn recente bezoek aan het AICON Lab heeft mijn perspectief op technologie en onderwijs verder gevormd. Het AICON Lab is een samenwerking tussen kunstenaars, organisaties, studenten, wetenschappers en stadsbewoners waarin de sociale implicaties van AI onderzocht worden. Tijdens mijn bezoek aan het AICON Lab werd ik diep geïnspireerd door de dynamische samenwerking die plaatsvond, en een specifiek stuk dat mijn aandacht trok was *Kilo-girls*. Dit kunstwerk belicht dat vooroordelen, stereotypen en discriminatie niet beperkt zijn tot menselijke ervaring, maar ook overgenomen kunnen worden door de technologieën die wij creëren. Deze inspiratie herinnert mij eraan dat technologie een reflectie is van de maatschappij. Het benadrukt de noodzaak om na te denken over de implicaties van AI. Terwijl ik de potentie van ChatGPT begrijp om het leerproces te verbeteren, ben ik ook niet blind voor de schaduw van kansenongelijkheid die achter deze technologie schuilt.

Een van de zorgwekkende aspecten van het gebruik van ChatGPT in het hoger onderwijs is het potentieel voor het vergroten van kansenongelijkheid. Hoewel technologie in theorie gelijke toegang tot informatie zou moeten bieden, blijkt in de praktijk dat deze toegang niet voor iedereen gelijk is. Studenten met beperkte toegang tot internet of die niet beschikken over de financiële middelen om de nieuwste technologische apparaten aan te schaffen, lopen het risico om achterop te raken. Naast de drempel van beperkte toegang tot technologische apparaten en internet, draagt het gebruik van de betaalde geavanceerde versies van ChatGPT eveneens bij aan een kloof in kansen. Deze geavanceerde variant van ChatGPT belooft aanzienlijke verbeteringen ten opzichte van de basisversie, waardoor studenten

die dit kunnen betalen een betere ervaring en resultaten kunnen verwachten. Dit kan resulteren in een kloof tussen studenten met verschillende sociaaleconomische achtergronden en kan de al bestaande ongelijkheid in het onderwijs versterken. Het is daarom essentieel dat we als studenten, docenten en beleidsmakers streven naar een inclusieve benadering van AI in het hoger onderwijs. Dit betekent dat er geen enkele student wordt uitgesloten van het gebruik van AI-tools. We moeten een omgeving creëren waarin alle studenten zich welkom voelen om vragen te stellen en deel te nemen aan AI-gerelateerde activiteiten, ongeacht hun achtergrond. Dit kan worden bereikt door het bevorderen van een cultuur van samenwerking, peer-support en respect voor diversiteit. Als student zie ik dat een aantal studenten terughoudend zijn om deel te nemen aan AI-gerelateerde activiteiten. Ze weten niet hoe het werkt en hoe ze het op een goede, verantwoorde manier kunnen gebruiken. Onlangs fluisterde een medestudent het volgende: 'Ik weet niet hoe dat ChatGPT werkt, het ziet er te lastig uit.' Ik zou dan ook aanraden aan onderwijsinstellingen om de dialoog over AI-gebruik binnen de academische gemeenschap te versterken voor studenten. We moeten ervoor zorgen dat alle studenten gelijke toegang hebben tot AI-gestuurde leertechnologieën door handleidingen, tutorials en extra ondersteuning aan te bieden via workshops en informatiesessies. Het is mogelijk dat de huidige workshops en informatiesessies over AI-gestuurde leertechnologieën niet voldoende relevant zijn voor de specifieke behoeften en zorgen van studenten die terughoudend zijn om deel te nemen. Het is van cruciaal belang dat de initiatieven gericht zijn op het bereiken van een breed scala aan studenten, vooral degenen die terughoudend zijn om deel te nemen aan AI-gerelateerde activiteiten.

Wat mij nog meer verontrust, is de dreiging van academische oneerlijkheid die gepaard gaat met het gebruik van ChatGPT. Terwijl ik worstel om mijn eigen ideeën en argumenten te ontwikkelen, is er altijd de verleiding om het gemak van het model te gebruiken om snel een opdracht af te ronden. Maar wat is de waarde van mijn diploma als het niet mijn eigen werk vertegenwoordigt, maar simpelweg de output van een algoritme? Daarnaast ben ik mij bewust van de inherente

vooroordelen die kunnen schuilen in de gegenereerde inhoud van ChatGPT. Als lid van een minderheidsgroep zie ik de potentiële gevaren van het reproduceren van deze vooroordelen in ons onderwijs. De ontwikkelaars van ChatGPT zijn zich bewust van het feit dat het model culturele en raciale vooroordelen kan versterken. Het algoritme is afhankelijk van menselijke data, die inherent bevooroordeeld zijn. Bij een onderzoek dat ik moest uitvoeren naar hegemoniale masculiniteit en homoseksualiteit benadrukte ChatGPT traditionele genderrollen zonder rekening te houden met de diverse en evoluerende aard van genderidentiteit. De gegenereerde inhoud bevatte onbewust stereotiepe denkbeelden over mensen met een homoseksuele geaardheid. Zo werd er een tekst gegenereerd waarin homoseksuele mannen omschreven werden als mannen met artistiek talent, sociale vaardigheden en meer gevoeligheid. Het vergroot niet alleen de bestaande ongelijkheden, maar kan ook leiden tot een gebrek aan inclusiviteit en diversiteit. Als student pleit ik voor meer bewustzijn en actie van onze onderwijsinstellingen. We hebben niet alleen gelijke toegang tot technologie nodig, maar ook duidelijke richtlijnen en ondersteuning om ervoor te zorgen dat het gebruik van ChatGPT eerlijk en ethisch verantwoord is.

Ik zie potentie van AI in het hoger onderwijs. Het kan bijdragen aan een meer gepersonaliseerde en effectieve leeromgeving. Zo kan het leerprocessen aanpassen aan individuele behoeften en repetitieve taken automatiseren. Het is essentieel dat onderwijsinstellingen zich inspannen om ervoor te zorgen dat het gebruik van deze technologieën eerlijk, inclusief en ethisch verantwoord is, zodat alle studenten gelijke kansen krijgen om te gedijen in het hoger onderwijs. Onderwijsinstellingen moeten duidelijke richtlijnen opstellen voor het gebruik van AI in het onderwijs, inclusief richtlijnen voor ethisch gebruik en het voorkomen van academische oneerlijkheid. Maar ook is het van belang om ervoor te zorgen dat deze richtlijnen alle studenten bereiken. Het is van belang dat deze richtlijnen worden gepresenteerd op een toegankelijke en begrijpelijke manier. Deze richtlijnen moeten worden gecommuniceerd via open kanalen, zoals e-mails, online platforms en studentenportalen, ondersteund door trainingen en workshops om bewustwording te vergroten. Met deze benadering kan AI een katalysator zijn voor positieve verandering in het hoger onderwijs, waarbij alle studenten gelijke kansen krijgen om te profiteren van deze technologie.

Kilo-girls
Julia Luteijn

Computerkracht werd vroeger berekend in 'kilo-girls', een eenheid die gelijk is aan het rekenvermogen van 1000 vrouwen.

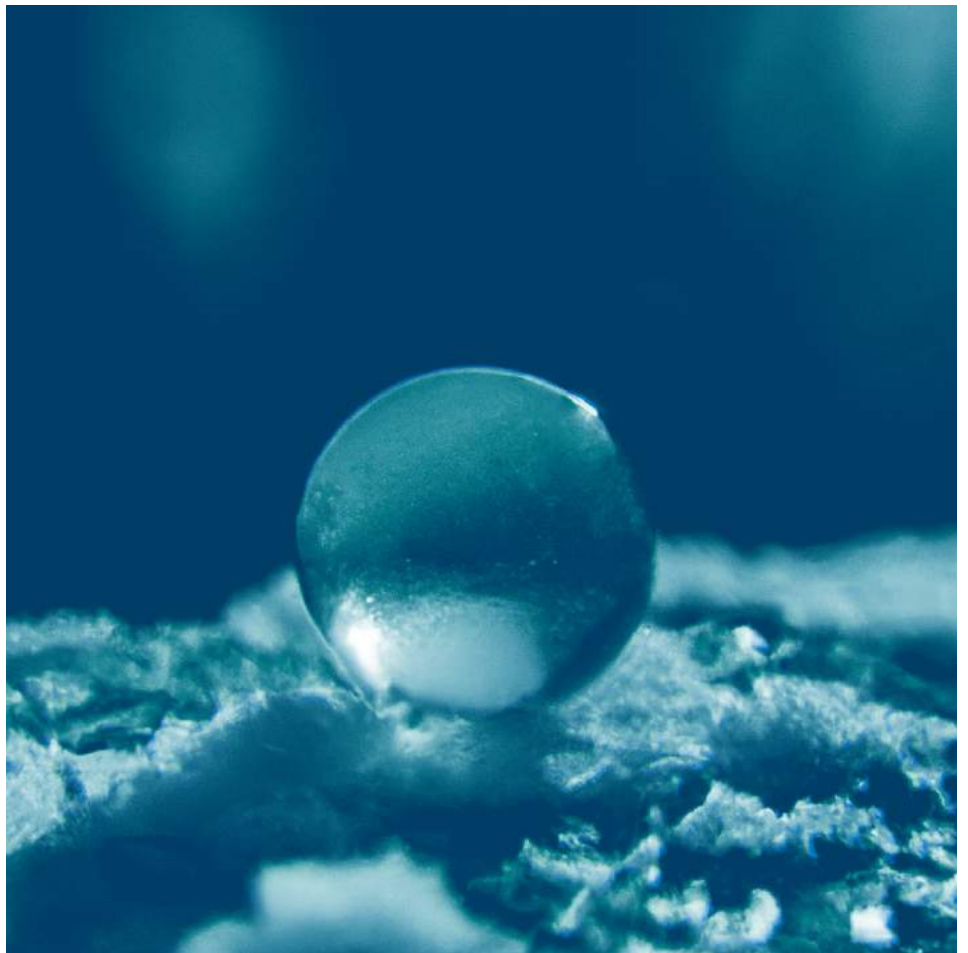
Kilo-girls is een verzameling computer gegenereerde gedichten die geprogrammeerde vooroordelen tonen. Vooroordelen, stereotypen en discriminatie zijn niet beperkt tot de menselijke ervaring, maar kunnen ook worden overgenomen door de technologieën die we creëren. In dit project weerspiegelen vooroordelen in software de eeuwenoude vooroordelen van onze samenleving. Er is behoefte aan meer ethische AI-ontwikkeling, omdat algoritmische outputs inhoud selecteren en filteren die gebruikers en hun kijk op de sociale wereld kunnen beïnvloeden.

“

*In de natuur is
alles perfect?!*

”

Zine 22

Marnix Postma & ChatGPT & Stable Diffusion

Kunstenaar Marnix Postma is begonnen met een serie Zines waarin hij AI gebruikt om afbeeldingen en tekst te genereren in samenwerking met verschillende kunstenaars. Voor deze editie werkte hij samen met Peim van der Sloot voor een zine over blockchain, magie, bewustzijn en de toekomst van kunst en hoe we deze creëren.

Narcissus
Chaline Bang

De interactieve installatie van Chaline Bang visualiseert de moraal van het decentreren van onszelf en de abstracte vervaging van identiteit terwijl we in onze telefoons kijken. Terwijl we onszelf zien vervagen, te maken hebben met minder privacy en een gebrek aan transparantie, worden we tegelijkertijd geconfronteerd met (kapitalistische) geprogrammeerde algoritmen, data-extractie en massasurveillance.

KUNSTMATIGE INSPIRATIE: NAVIGEREN DOOR AICON LAB IN ROTTERDAM – MANON ZAMBLÉ

Als Rotterdammer kreeg ik de gelegenheid deel uit te maken van AICON Lab. Als student sociologie en liefhebber van kunst sprak het idee me meteen aan: een omgeving waar mensen uit verschillende lagen van de samenleving, kunstenaars en onderzoekers samenkwamen om te verkennen hoe AI nieuwe mogelijkheden kan bieden terwijl we de potentiële risico's minimaliseren. Het was inspirerend om te zien hoe mensen met diverse achtergronden hun unieke perspectieven deelden in de discussie over AI en hoe het impact heeft op ons dagelijks leven.

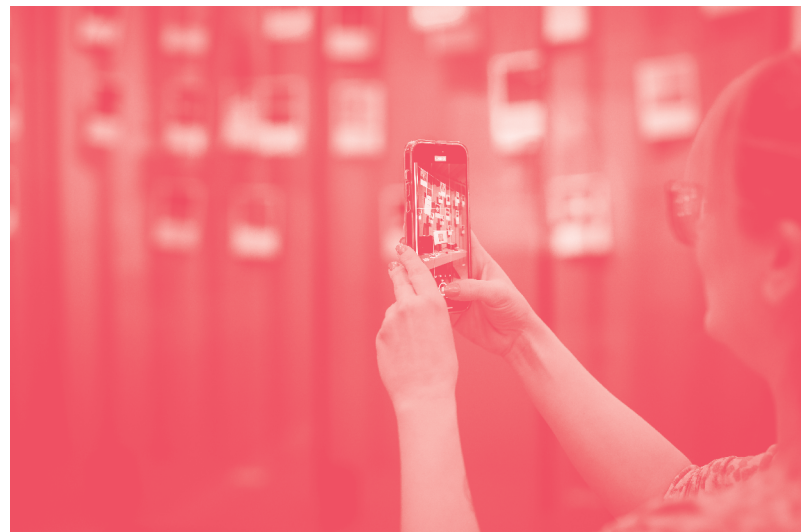
Ik voelde me het meest aangesproken door de kunstwerken die conventionele denkbeelden uitdaagden. Werken zoals *Future Jobs*, over hoe de wereld van werk verandert in een tijd waarin technologie steeds belangrijker wordt. Dit bracht me tot nadenken over hoe AI de toekomst van werk vormgeeft. Hierdoor kreeg ik nieuwe inzichten in hoe menselijke innovatie en technologische vooruitgang elkaar beïnvloeden en vormgeven.

Een ander hoogtepunt van de expositie voor mij was het kunstwerk genaamd *Narcissus* waarin de grenzen tussen de 'echte' wereld en het digitale domein vervagen. Door het interactieve *Narcissus* nam ik mijn eigen digitale gewoonten onder de loep: de verborgen gevolgen van constant telefoongebruik, van privacyproblemen tot bredere milieu- en sociale implicaties. *Narcissus* bleef nog lang bij me hangen.

Tof dat deze expositie plaatsvond midden in de stad, mijn stad. Door actief lokale bewoners te betrekken, werpt AICON Lab licht op de vele manieren waarop AI ons dagelijks leven beïnvloedt in Rotterdam.

Door bruggen te slaan tussen verschillende vakgebieden, liet AICON Lab zien hoe waardevol het is om samen te werken bij het aanpakken van complexe vraagstukken. Met workshops, lezingen en rondleidingen bracht AICON Lab kunstenaars, wetenschappers en lokale burgers bij elkaar, waardoor er ruimte ontstond voor inclusievere en beter geïnformeerde discussies over de rol van AI in onze samenleving.

Mijn ervaring bij AICON Lab was meer dan alleen het bewonderen van boeiende kunstwerken; het draaide om deelname aan een gesprek dat mensen met elkaar verbond. En dat is precies wat we allemaal nodig hebben.

The Perfect Dot gegeneerd op 24-09-2023

MET DANK AAN:

Annemiek Mi-Jin de Groot
Bart Lentze
Chaline Bang
Christy Lin
Elke Waalwijk van Doorn
Eleni Koulouki
Enrique Gutierrez
Farshida Zafar
Gerard Nijboer
Jelle Seinen
Jochem Cooman
Julia Luteijn
Marnix Postma
Manon Zamblé
Mijke Kolbrink
Moniek Buijzen
Nanna Kassenaar
Nathalie van Helvoort
Olivier Dikken
Peim van der Sloot
Rajiv Mahadew

